

Reichel:
Comunicatões
de dias
Lustris.

1124

17048.

19

COMMENTATIO
DE
DIEBUS LVSTRICIS

AVCTORE
SAMVELE REICHELE
LEGVM CVLTORE.

Kb 5376

CHEMNITI MDCCCLVIII.

*****

LITTERIS STOESELIIS.

1231.

COMMENTATIO

DE

DIEBUS LUSTICIS

AVCTORE

SAMUELE REICHERD

PROFESSORE

Druck und Verlagsort

Halle, bei G. H. Meyer

petitur; licet non semper sit contemnenda. Nunc ad id, quod officium ipsum mihi iniungit. Gratulor TIBI natales, quos saluus, incolumis que, *Deo propitio*, iam vides. Gratulor eos opto que, multos adhuc quieto acque ac tranquillo animo, quem haec inprimis tempora maxime turbant, videas. Fruaris, opto, perpetua ac continua felicitate. Fruaris pace, quae nobis quam primum terras *Principem* que Clementissimum restituat, perpetua, dulcissima, ab omnibus exoptata; qua facta non sine ratione spero, fore, vt in TE aeque ac in splendida TVA *FAMILIA*, potissimum vero, in Filio, bonae spei Iuvene, TE patre digno, mihi meae que fidei commisso, aliquando adquiescere possis. Sed ne dedicationis & gratulationis transgredi videar limites; ardentissima pro TE, TVA incolumitate, TVA que splendida Domo ad *Deum* T. O. M. mittam vota. Tueatur TE *numen*, quod omnia regit, reatum, sartum, incolumentem! Tueatur TE omni inuidia superiorem! Auertat a TE TVA que amplissima familia omnes casus, omnes morbos, iubeat TE multos solis videre reditus! Viuas semper felix, faustus, beatus! Viuas TVIS solatio, mihi vero PATRONVS is que Certissimus! At ne quid omittam, rogo TE, vt & in posterum mei *curam* geras me que non plane indignum habeas, quem Patrocinio TVO grauissimo, Fauore TVO incredibili, singulari TVO Amore, mirifica denique TVA Beniulencia amplectaris. Ego vero id vnice agam, vt me quotidie beneficiorum TVORVM magnitudine reddam digniorem, vt TE eorum haud vnquam poeniteat; qui sum quoad viam,

EXCELLENTISSIMI TVI NOMINIS

Dabam
 Stollbergae Hermundur.
 d. XVI, Ianuarii
 A. P. C. N.
 clo Id cc LVIII.

Cultor perpetuus

SAMVEL REICHEL, Lips.
 I. C.

Q. D. B. V.
COMMENTATIO
DE
DIEBUS LVSTRICIS.

QVVM quaedam meditari constituerem; mihi meditan-
ti in mentem veniebant quaedam iuris nostri capita
ea que maxime controuersa, inprimis Legis Gliciae
ante CVIACII tempora ineultae ac incognitae caput,
quod ulterius profequi & ex Auctoribus aeque ac
Inscriptionibus explanare atque interpretari vellem; at enim vero
lege ista ficta paulo accuratori pede lustrata, intellexi, CVIACII sen-
tentiam calculum haud mereri, a) licet plerique ex recentioribus ICtis
CVIACIO Iurisprudentiae restauratori alias acutissimo adhaereant.

)(3

Placent

a) conf CVIACIVS in Obsf. II. 21, & XVII. 17. vbi affirmat, querelam inof-
ficiosi introductam fuisse lege Glicia.

Placent potius quae erudite pro more suo disputat HOTMANNVS, b) quo perlecto Legem Gliciam iure merito quae ad non entia & Eruditorum fictiones refero, querelam quae inofficiosi magis ex ICTorum consiliis datis & ab aliis acceptis moribus quae temporum, quam ex peculiari lege, nomine Gliciae insignita, interpretandam esse affirmo, quod recte vidit HEINECCIUS, c) qui HOTMANNI sententiam praefertendam esse scribit d) CUIACIUS. Quae cum ita sint, mentem mutavi & HEINECCIO perlegendo incidi in materiam de diebus lustricis, quam ulterius iam explanabo. Quae dicenda mihi videntur, dicam, ea, quae coniciendo adsequi potui, adiciam, Benioli quae Lectoris totam dissertatiunculam linquam iudicio, certo sperans, fore, ut non ex rigore iuris, sed ex aequo bono quae eam diiudicet. Sciet enim B. L. veteres & recentes Ateii Capitonis vestigia prementis bene vidisse: *Summum ius*, siue rigorem iuris *summam esse iniuriam*. Quemadmodum ergo litigantes iudicem amant aequum; ita mihi promitto Lectorem aequitatis non studiosum, studiosissimum.

RECTE TVLLIVS Eloquentiae pater scribit, e) omnem quae a ratione suscipiatur de aliqua re institutionem debere a definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit de quo disputatur; ut itaque B. L. intelligat, quid sint dies lustrici, ne regulam istam, quam Cicero publici tantum iuris fecisse creditur, transgredi videar, ab illorum definitione initium capiam. Sequor autem in istis definiendis FESTVM finiendo lustricos dies sic determinantem; Dies lustricos infantum appellari puellarum octauum, puerorum nonum, quibus his lustrantur infantes iisque imponuntur nomina, f) A quibusdam, inter quos est TERTVLLIANVS, g) vocantur nominales. ICTus Romanus VI-

PIA-

b) HOTMANNVS in diss. de IVta legit. Cap. I.

c) HEINECCIUS in Synt. Antiqq. Rom. II. XVII. 5.

d) Ibidem.

e) CICERO in egregio libello de officiis Libr. I. 3.

f) *Festus* sub voc. Dies lustrici. Iung. MACROBIVM in Saturnal. I. 16.

g) TERTVLLIANVS de Idololatria c. 16. cf. SCALIGER in *Festum* sub voc. laud.

RIANVS h) dies nominum dicit, quem VLPIANI locum MERILLI-
 ys lance chirurgica emendare, licet frustra, studuit. i) Fuerunt ita-
 que dies lustrici, vt ex locis adductis adparet, dies festi priuati, quibus
 liberi recens nati adhibitis certis solennibus que ritibus sunt lustrati,
 nomina que acceperunt.

PRIMUM itaque notandum est, parentum fuisse, liberos sibi na-
 tos, vt sustulerant agnouerant que, l) in fastos, acta que publica refer-
 re, ll) quod vberius docet SVETONIVS, m) quae relatio, quando fieri
 debuit

h) VLPIANVS in Fragm. T. XV. Non inutile erit de hoc VLPIANO
 quaedam adicere, ex quibus adparebit, eum fuisse ICTUM egregium.
 Patriam illius quod attinet, ipsam ipse refert in L. I. pr. D. de Censib.
 Vidit ALEXANDRI SEVERI Imperat. tempora, qui Imperator VLPIA-
 NVM suum nominat *Parentem & amicum* suum. v. L. IV. C. de loc.
 cond. L. IV. C. de contr. stipul. De illius eruditione ipse testatur IUSTI-
 NIANVS, in L. un. §. 9. C. de Cad. tollend. vbi eum *summi ingenii virum*
 & in N. 97. c. 5. §. 1. *Sapientissimum* dicit. MODESTINVS ICTUS eum
 vocat *egregium*, eum inter ICTORUM coryphaeos refert. vid. L. II. §. 5. D.
 qui per. tut. L. XIII. §. 2. D. de Excusar. Habemus & alios Vlpiani no-
 mine praeditos, de quibus egregie & eleganter GVIL. GROTIVS egit in
 vitis ICTORUM L. II. c. X. 8. vid. GRAVINA de O. I. L. I. p. 74. HOMME-
 LIVS Vir Ill. in diss. de Panniculariis §. 2. Lips. 1752. Libros, quos scripsit,
 docet nos LABIIVS in Indice Legum & in libro, qui inscribitur de no-
 minibus propriis τὸ κινδύνης florentino, quem cum notis ANTON. AV-
 GVSTINI inuuenis in OTTONIS Thesaurο T. I. p. 143.

i) MERILLIVS in Obsf. II. 3.

l) Patrum erat, infantes recens natos tollere. Deponebantur vero in-
 fantes nati in terra; quos si pater probaret, & educare decerneret,
 suscipiebat. Sin non probaret, educare que recusaret infantes, non tolle-
 bat, & licebat illum non sublatum & non agnitum infantem quocun-
 quo modo perdere. Quae immanitas! de qua immanitate vid. BOECLER-
 VVS in Chrestom. Terent. sub voc. Exponere.

ll) De relatione siue professione natali vid. L. VI. C. de fid. instr. & L. vlt. C. sine
 censu vel relig. quae leges professionis natalis & censuales faciunt mentionem.

m) TRANQVILLVS in vitis Tiberii V. Caligulae VIII. ad quem dignus qui
 legatur, est PATISCVS & TORRENTIVS.

debuir, mihi non satis constat, n) IVL. quidem Capitolinus refert, intra trecesimum diem nomine imposito infantes profiteri iussisse M. ANTONINVM, addit que primum illum fuisse Imperatorem, qui hocce institutum in Republica romana introduxisset. *) Sed recte eum refutauit TORRENTIVS. o) DIONYSIVS enim HALICARNASSEVS cum scribat, p) SERVIVM TVLLIVM Rom. Reg. voluisse, vt in singula recens natorum capita Iunonis Lucinae templo aliquid inferretur, atque in censu agendo liberorum nomina aetates que referrentur; hinc maxime fit verosimile; iam a temporibus illis morem profitendi liberos apud acta & referendi in fastos inualuisse Romae; a M. vero ANTONINO Imperatore temporis vetustate, vti fieri solet, obsoletum illum morem fuisse restitutum. SERVIUS vero ipse TVLLIVS Romanorum Rex omnis ordinis omnis que discriminis in ciuitate a Liuii dicitur Auctor.

VIDIMVS ex locis FESTI & MACROBII, q) lustrationem puellarum octauo, puerorum nono peractam fuisse die; cuius rei rationem antequam inuestigamus; obseruatu dignum iudico, morem liberorum lustrandorum ab eruditis e Graecorum institutis repeti solere, quod fecit Pitiscus. r) Licet hac de re afferat testimonia; Docet tamen

n) vid. HEINECCIUS, quem haud vnquam sine voluptate legere soleo, de Leg. Iul. Pap. & Popp. L. II. c. VIII, p. m. 213.

*) IVL. CAPITOLINVS in hist. Scriptor. August. edit. Salmasian. p. 26.

o) TORRENTIVS ad SVETONIVM in Tib. c. 5.

p) DION. HALICARN. in Antiqq. Rom. L. III.

q) locis supra adductis.

r) Pitiscus in Lexic. Antiqq. Roman. sub voce: dies lustrici T. II. p. 46. Hag. Comit. 1737. in fol. ritus ipsos satyricè refert PERSIVS Satyr. II. v. 31-39. sic canens:

Ecce auia, aut metuens diuum matertera, cunis

Exemit puernum, frontem que atque vda labella

Infra-

vir doctus, s) ex SVIDA, pueris civium Atticorum decima demum noctium a natali nomina fuisse data; ARISTOTELEM illud de septima affirmasse. Accedit locus PLAVTI, qui ad Graecorum consuetudinem sic alludit, t)

Quin Diis sacrificare hodie pro puero volo

Quinto die quod fieri oportet.

Quae maxime sane diuersa, qua ratione conciliari possint, non nostrum est, expedire. Ceterum mores diebus lustricis vsitatos Romae, e Graecia deriuari posse, inde forte aliqua probabilis ratio reddi potest, quod ex dicto SVIDAE testimonio adpareret, apud Athenienses, cum pueri nati essent, paternos maternos que cognatos, amicorum que praecipuos esse conuocatos, Diis Deabus que facta fuisse sacrificia, & qui conuenissent fuisse conuiuatos; quod & Romae vsu venisse postea indicabimus.

CAVSAM cur octauo & nono demum die lustrati fuerint infantes, fateor, me nullam scire praeter eam, quam Aristotelem dare tradit PITISCVS, u) plerosque nimirum puerorum mori solere ante VII. di-

) ( ) (

em,

Infami digito, & lustralibus ante fastiis

Expiat, vrentes oculos inhibere perita,

Tunc manibus quatit, & spem macram supplice voto

Nunc Licini in campos, nunc Crassi mittit in aedes,

Nunc optent generum Rex & Regina; puellae

Hunc rapiant: Quicquid calcauerit hic, rosa fiat,

Ast ego nutrici non mando vota; negato

Iuppiter haec illi, quamuis te albata rogarit.

s) PITISCVS cit. loc.

t) PLAVTVS in Trucull. II. IV.

u) ARISTOTELES in hist. animal. VII. PITISCVS l. c.

em, & ideo tunc nomina iis imponi tanquam de ipsorum salute iam certior sit fiducia. Neque magis certe scio, quam ob rem puellarum prius, quam puerorum lustrationes fuerint susceptae. Varias memorat PLVTARCHVS, w) atque inter eas aliquam sane ridiculam, quam hic adicere iuvat. Numerum, ait, censuerunt, congruere, Pythagoricos secuti, quia omnium numerorum nouenarius primus est quadratus, natus ex ternario, qui est impar & imperfectus; octauus autem primus est cubus, natus ex binario pari; oportet autem marem esse quadratum, agilem & perfectum; feminam cubi instar, stabilem, domi adfixam & non facile mobilem. Nugae! Altera, quam addit, ratio, nisi certa, paulo tamen verosimilior mihi videtur; quod nimirum feminae citius crescant, ad vigorem perueniant, atque absoluantur. Siquidem etiam, vti ex iure romano, x) notum est, maturius ad pubertatem feminae quam mares peruenire credebantur.

NUNC de solennitatibus, nunc de ritibus breuibus dicere haud iniucundum esse arbitror. Omnes autem solennitates ritus que diebus lustricis adhiberi solitos breuiter carmine complectitur saepe que satyrico adspersit PERSIUS y) quem nemo diligentius melius que exposuit, quam CASABONVS, z) quem ne breuitatis leges transgredi videar, commendo. Pauca tamen delibabimus, alia que huic pertinentia ex aliis scriptoribus deprompta, adiungemus.

DIES lustricus cum illuxisset, conueniebant cognati & amicorum praecipui, diem que communi gaudio, gratulationibus & deinde ad epulum adhibiti, vino & hilaritate consumebant, quod praecipue patet ex IVL, CAPITOLINO, a) Dominis quoque ea occasione mune-

ra

w) PLVTARCHVS in quaest. Rom. c. III.

x) L. III. D. de R. N. pr. I. quibus mod. tut. sua.

y) PERSIUS Satyr. II. 35.

z) CASABONVS ad Persium.

a) IVL, CAPITOLINVS Clod. Albin. IV.

ra data fuisse a feruis ex eorum apud Terentium discimus querelis. b) Infantibus ipsis nomen haud dubie imponebatur a parentibus; nonnunquam ab aliis cognatis id factum esse nos docet SVETONIUS, qui de Neronis natalibus narrat, C. Caesarem rogante Sorore Agrippina matre Neronis, ut infanti, quod vellet, nomen daret, patruui sui Claudii nomen ei imposuisse. Ipsa nomina non nunquam ex captatis ominibus, loci temporisue ratione petita fuisse affirmat CASAVBONVS. c)

OMNIS praecipuis superstitionis plena ipsa erat lustratio. Sacra fiebant Diis Deabus que in primis Cuninae, d) quod laudatus CASAVBONVS ad Persii locum egregie probat. Ipsi infantes e cunis eximebantur per aedes ciuium, eorum que diuissimorum, boni ominis causa, nec non ob religionem per Deorum Dearum que templa circumferebantur. De Caligula Imperatore testatur SVETONIUS, e) eius filiolam Iuliam Drusillam appellatam per omnium dearum templa circumlatam gremio que Mineruae fuisse impositam. Praeterea auia aliaue anus cognata eaque perita supersticioso ritu infantem suscipiebat, amuleta f) ei appendebat frontem & labra medio adhibito digito lustralibus saluiis conspuebat. Credebant vero his omnibus vim aduersus fascinoes inesse praecipuam; quibus omnibus peractis sequebantur vota, preces que concussis manibus factae, quibus infanti recensato, nunc lustrato sequenti modo diuitias a Diis postcebant: g)

Nunc

- b) TERENTIUS in Phormione I. i. 17. qui hac de re vitur vocabulo initiari,
- c) CASAVBONVS ad Persium,
- d) VIRGILIUS videtur ad hunc locum alludere in Ecl. III, 107. cum sic canat:
Nescio quis teneros oculus mihi fascino agnos.
- e) TRANQVILLVS in Vita Calligulae XXV. ad quem legatur PITISCVS.
- f) Amuleta, quae fuerint, nos docet PITISCVS in Lexic. Antiqq. Rom. Part. I. p. 9c. sub voce amuleta.
- g) PERSIVS Satyr. II. 36.

Nunc Licini in campos, nunc Crassi mittit in aedes.
Sed & vovebant felicitatem pueris omnibus numeris absolutam: h)

Quicquid calcaverit hic, rosa fiat.

QUIEVS consideratis non sine ratione colligere mihi videor, ICROS ab infantum lustratione ipsi pecuniae, quam patrini infanti in Baptismate offerunt, nomen pecuniae dedisse lustricae, de qua quaedam adiciere, docere que possem ad quam peculii speciem, cum maximus hac de re inter eruditos sit dissensus, referri debeat; at cum satis egregie que hac de re egit Vir Celeb. IOAN. TOB. RICHTERVS i) quaestionem adhuc mouebo, vtrum infans nondum lustratus in testamento a testatore patre, nunc mortuo, non institutus pro non instituto & exheredato sit censendus? Ego quidem puto, cum de illius infantis fauore quaeratur, omnino in regula pro rite instituto, talem infantem, nondum lustratum, haberi debere, inprimis cum nulla ingratitude in talem cadere possit; quae tamen efficit, vt quis exheres scribi queat. De ipsis natalibus restituendis eruditam composuit BREVNINGIVS dissertationem; l) hinc filum abrumpam; Siste itaque penna! desine scribere! sed noli adquiescere, plura potius alia occasione alio que meditare tempore. Iam cane cum Virgilio m)

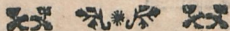
Claudite iam riuos pueri, sat prata biberunt.

h) Idem ibid. 38.

i) vid. RICHTERI V. celeberr. Patroni ac Praeceptoris mei, quos veneror, optimi, diss. de sumtibus studiorum ad peculium quasi castrensē non pertinentibus §. I. Lips. 1752. Eiusdem Selectiora Iuris Principia diss. XXII. §. 8. quae Selectiora ab solidam & facilem legum conciliationem inprimis sunt commendanda.

l) Vir. Excell. BREVNINGIVS, Patronus seque mihi venerandus in diss. de natalibus restituendis.

m) VIRGILIUS in Eclog. Ecl. III. v. f.

MC

Kb 5376

VD 18

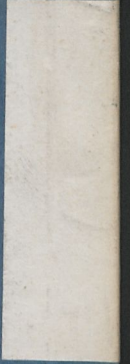
ULB Halle

3

007 678 55X

Farbkarte #13

B.I.G.

7248.

14

COMMENTATIO
DE
DIEBUS LVSTRICIS

AVCTORE
SAMVELE REICHELE
LEGVM CVLTORE.

Kb 5376

CHEMNITI MDCCCLVIII.

*****

LITTERIS STOESSELIIS.

1237

